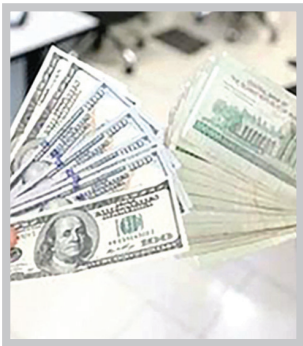

ارز تک‌نرخ‌ی و تولید داخلی

دولت یازدهم و مسئولان آن، سیاست تک‌نرخ‌ی کردن ارز را به‌عنوان سیاستی محوری در اقتصاد کشور از پیش اعلان کرده و مبانی و الزامات آن را شرح داده‌اند. دکتر اکبر کمیجانی، قائم‌مقام رئیس کل بانک مرکزی، خبری داده که باید آن را در ادامه زمینه‌سازی دولت و بانک مرکزی برای اجرای این سیاست تفسیر و ارزیابی کرد. بر همین اساس از قبل مشخص بود که قرار است امسال (۱۳۹۵) ارز تک‌نرخ‌ی شود. شاید پرسید آیا دولت فکر همه جای کار را کرده؟ باید گفت وقتی دولت با چنین اراده‌ای وارد میدان شده و عزم خود را برای تک‌نرخ‌ی ارز جزم کرده، حتما فکر همه جایش را کرده است. در این راستا یکی از ملزومات، ذخایر ارزی موجود در خزانه بانک مرکزی است. گفته می‌شود بانک مرکزی به‌عنوان سیاست‌گذار پولی کشور باید خزانه‌ای مملو از دلار و ارز داشته باشد. این درست است. اما تنها ملزوم این اقدام نیست؛ زیرا از سوی دیگر باید به منابع ارزی فراوانی که نزد مردم وجود دارد نیز نگاه کرد. تنها راه به میدان آوردن این منابع، تک‌نرخ‌ی کردن ارز است. مردم دیگر مانند گذشته اعتقادی به سفته‌بازی و کسب سود از بازار ارز ندارند، زیرا این بازار دیگر مانند گذشته سودآور نیست.

اعتقاد دارم راهی که دولت در تک‌نرخ‌ی ارز در پیش گرفته راه درستی است و هیچ راه دیگری جز این وجود ندارد. افراد زیادی هستند که ساز ناگویی می‌زنند و با این اقدام مخالف هستند. دسته‌ای از این مخالفان، برخی واردکنندگان هستند. جز مقطعی خاص در دولت اصلاحات، سی سال است که ارز تک‌نرخ‌ی نشده و حالا دوباره می‌خواهد با قیمتی واحد در بازار عرضه شود. گروهی از واردکنندگان همواره می‌گفته و می‌گویند که وقتی ارز تک‌نرخ‌ی شود، باید منتظر افزایش سطح قیمت کالاها بود. این شاهبیت کلام آن‌هاست. می‌گویند تورم نتیجه قطعی تک‌نرخ‌ی شدن ارز است. این باور کاملا صحیح است که وقتی ارز تک‌نرخ‌ی می‌شود، صادرات تقویت و واردات کاهش می‌یابد. به این ترتیب تقاضا در بازار افزایش و عرضه کاهش می‌یابد؛ این یعنی تورم. اما وقتی در اقتصاد ما رکود به طور کامل حاکم است و بازار داخلی کنش ندارد، باید دنبال کنش در بازارهای خارجی گشت. باید با افزایش صادرات، تولید داخل را رونق داد. اینکه گفته می‌شود نباید بیش از این ارزش پول ملی را کاهش داد تا صادرات افزایش یابد، اشتباه است. ما سال‌هاست به شکل صوری ارزش پول ملی خود را بالا نگه داشته‌ایم. این مسئله تا به حال نتایج واضح و مشخصی دربرداشته است. در تمام این سال‌ها قاچاق و واردات افزایش یافته است. آیا این مطلوب و منظور نظر ماست؟ بیکاری و حشنتاک کشور محصول همین نگاه و تدبیر است. در صورتی که نرخ ارز واقعی و تک‌نرخ‌ی شود بیکاری هم در کشور بهبود پیدا می‌کند، زیرا صادرات افزایش می‌یابد. ملزوم افزایش صادرات، افزایش تولید است. تولید، نیروی کار می‌خواهد و به این ترتیب بیکاری کم می‌شود. علاوه بر این باید دید مردم گرانی را بیشتر تحمل می‌کنند یا قدرت خرید ضعیف را. به باور من مردم در صورت داشتن قدرت خرید بالاتر، حاضرند تورم را تحمل کنند. اگر پول از طریق کار و ایجاد اشتغال به مردم تزریق شود، قطعا گرانی مقطعی را تحمل خواهند کرد. اما کسانی که به دلیل تبعات مربوط به گرانی کالاها، معتقد به تک‌نرخ‌ی شدن ارز نیستند، حتما می‌دانند که در حال حاضر هم بیکاری وجود دارد و هم قدرت خرید ضعیف است. در تمام طول سال‌های اخیر، مابه‌التفاوت پایین بودن نرخ تمام‌شده کالا و نرخ واقعی آن را شبکه توزیع بلعیده است.

به نظر من دولت از پس تک‌نرخ‌ی کردن ارز برمی‌آید. توان دولت تدبیر و امید کمتر از دولت اصلاحات نیست که زمانی توانست ارز را تک‌نرخ‌ی کند. اعتماد مردم به دولت‌ها می‌تواند پشتیبان تصمیم‌گیران و مجریان باشد. مردم به دولت یازدهم اعتماد خوبی دارند و دولت باید از این فرصت نهایت بهره‌ر را ببرد. اگر این اتفاق نیفتد، اعتماد مردم نیز از دست خواهد رفت.

عضو هیئت‌مدیره انجمن مدیران صنایع

تاسیس هفت موسسه پس انداز و تسهیلات منطقه‌ای

مدیر عامل بانک مسکن در خصوص راه‌اندازی موسسات پس انداز و تسهیلات منطقه‌ای در کشور اعلام کرد: «پیشنهاد اولیه راه‌اندازی هفت موسسه پس انداز و تسهیلات منطقه‌ای در نقاط مختلف کشور ارائه شده است تا بتوانیم به اعطای تسهیلات به شکل منطقه‌ای اقدام کنیم.» محمد هاشم بت‌شکن با توجه به تأکید دولت برای احیای بافت‌های فرسوده عنوان کرد: «یکی دیگر از موسسات پس انداز و تسهیلات منطقه‌ای با هدف آبادسازی سواحل مکران و مناطق مسکونی این منطقه تاسیس خواهد شد.» وی اضافه کرد: «پیشنهاد بانک مسکن این است که در فاز اول پنج موسسه در کلان‌شهرهای تهران، اصفهان، مشهد، شیراز و تبریز ایجاد شود.»

۰۴ | کتینه‌و

ارز تک‌نرخ‌ی، راهگشای توسعه صادرات

آتیه‌نواز پروژه بزرگ دولت در ۱۵۵ روز باقی‌مانده از سال ۱۳۹۵ گزارش می‌دهد

قرار نیست فقط به صنایع کشور وام و تسهیلات داده شود تا اقتصاد کشور از رکود خارج شود. راه‌های دیگری هم هست. نمونه‌اش تک‌نرخ‌ی شدن ارز. شاید در گام اول، این دو به هم ربطی نداشته باشد اما متخصصان و فعالان بازار و صنعت به‌خوبی از رابطه مستقیم این دو خبر دارند. دولت یازدهم از زمان آغاز به کار خود در تابستان ۱۳۹۲، بارها و بارها از لزوم تک‌نرخ‌ی شدن ارز سخن گفته است؛ از رئیس‌جمهور بگیرد تا وزیر اقتصاد و به طور موازی، اغلب کارشناسان اقتصادی. اما تا این لحظه خبری از ارز تک‌نرخ‌ی نشده است. منتقدان دولت را به کم‌کاری و پشت‌گوش انداختن وعده‌ها متهم می‌کنند. اما به نظر می‌رسد دلایل و موانع زیادی پیش پای این پروژه بزرگ وجود دارد. گویا روابط بانکی نصفه و نیمه ماه‌های بعد از برجام بزرگ‌ترین مانع این امر بوده است. دلارهای زیادی در خارج از کشور داریم که نمی‌توانیم قسمت بزرگی از آن‌ها را به خزانه بانک مرکزی بیاوریم. با تصمیم اخیر آمریکا مبنی بر روان‌سازی مبادلات دلار ی ایران با کشورهای دیگر، مانع بزرگی از سر راه پروژه تک‌نرخ‌ی شدن ارز برداشته شده است. کارشناسان اقتصاد در صفحه این هفته «گذران» از این پروژه و تاثیر قطعی آن بر رونق تولید کشور می‌گویند.

■ تا پایان امسال، ارز تک‌نرخ‌ی می‌شود

دکتر اکبر کمیجانی، قائم‌مقام رئیس کل بانک مرکزی و از استادان اقتصاد با تخصص اقتصاد کلان است. او در دولت یازدهم به این سمت منصوب شده و تاکنون اقدامات مختلفی در زمینه سیاست‌گذاری پولی کشور انجام داده است. اخیرا به اجلاس

صندوق بین‌المللی پول رفته و آنجا توضیحات کاملی درباره سیاست‌گذاری تک‌نرخ‌ی شدن ارز در ایران داده است. او در این باره به‌صراحت وعده داده که در طول ۱۵۵ روز باقی‌مانده از سال ۱۳۹۵، ارز در ایران تک‌نرخ‌ی خواهد شد. پیش از این بسیاری از مقامات دولتی از تک‌نرخ‌ی شدن ارز خبر داده بودند. آخرین باری که رئیس‌جمهور وعده تک‌نرخ‌ی شدن ارز را داد، ۲۴ پهن سال گذشته بود که اعلام کرد ارز باید در شش‌ماهه اول سال ۱۳۹۵ تک‌نرخ‌ی شود. وزیر اقتصاد نیز همین دهم مهر ماه از تک‌نرخ‌ی شدن ارز در ادامه سال ۱۳۹۵ خبر داد. ولی الله سیف هم یک روز بعد از آن اعلام کرد تا پایان امسال نرخ ارز یکسان خواهد شد.

■ تک‌نرخ‌ی شدن ارز یعنی چه؟

در حال حاضر در کشور ما دو منبع برای عرضه ارز به متقاضیان وجود دارد؛ یکی بانک مرکزی با عنوان «ارز دولتی» و دیگری بازار ارز با عنوان «ارز آزاد». هردو این‌ها به متقاضیان ارز می‌فروشند. بین این دو نرخ همواره فاصله وجود دارد و ارز دولتی با نرخ پایین‌تر از نرخ آزاد فروخته می‌شود. در کشور ما ارز دولتی بیشتر به کالاها و نهاده‌های اساسی تولید ارائه می‌شود تا کالا با قیمت کمتری وارد کشور شود. این مسئله باعث می‌شود تا در

پیش‌بینی

دولت توانست یک‌بار در فروردین ۱۳۷۲ به مدت هفت ماه ارز را تک‌نرخ‌ی کند. این روند متوقف شد اما در سال ۱۳۸۱ بانک مرکزی توانست به مدیریت زنده‌یاد محسن نوربخش ارز را دوباره تک‌نرخ‌ی کند. اما دوباره این روند در سال ۱۳۸۹ قطع شد. از آن روز دیگر ارز تک‌نرخ‌ی نبوده است. دولت یازدهم و همه مسئولان عزم خود را برای رونق‌بخشی به اقتصاد کشور جزم کرده‌اند. تک‌نرخ‌ی شدن ارز یکی از راه‌های شکستن قفل ر رکود است. جایگزینی صادرات به جای واردات می‌تواند یکی از مهم‌ترین موفقیت‌های دولت یازدهم باشد. شاید انگیزه خروج از رکود بتواند دوباره ما را به سال‌های قبل از ۱۳۸۹ و مهم‌تر از آن به سال ۱۳۸۱ بازگرداند که ارز تک‌نرخ‌ی بود.

یکی از مهم‌ترین نتایج ارز تک‌نرخ‌ی به حرکت افتادن تولید ملی است؛ وقتی ارز تک‌نرخ‌ی می‌شود، به‌احتمال فراوان قیمت دولتی به قیمت آزاد آن نزدیک می‌شود

درآمدها و هزینه‌های ایرانیان در طول ۲۴ سال گذشته چه می‌گویند؟

روزهای خوب مخارج خانوار به روایت آمار

در سال ۹۴ است.

■ مروری بر تراز بودجه خانواده‌های ایرانی

آمارهای مرکز آمار را که بالا و پایین می‌کنید می‌بینید تراز بودجه خانوار ایرانی از سال ۶۱ تا ۹۴ تنها در سه سال مثبت بوده است؛

آن هم سال‌های ۱۳۹۱، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴. بیشترین اختلاف منفی درآمد و هزینه‌ها در سال ۱۳۶۸ ثبت شده است. در دهه هفتاد، این اختلاف به غیر از سال ۱۳۷۴ در حال کاهش بوده است. در سال ۱۳۸۰ نیز همه تراز‌ها نشان‌دهنده کوچک‌تر بودن کمتر از ۱۰ درصدی درآمد نسبت به مخارج بوده است. این آمار در سال ۱۳۹۰ به کمترین مقدار ممکن خود رسید که بر همین اساس سرانجام

■ اوضاع دخل‌وخرج ایرانی‌ها در سال ۹۴

آمارهای مرکز آمار گواه آن است که درآمد خانواده‌های ایرانی در سال گذشته، ۲۷ میلیون و ۹۰۰ هزار تومان، و در مقابل، مخارج آنان ۲۶ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان بوده است. این به معنی تراز مثبت یک میلیون و ۷۰۰ هزار تومانی خانوار ایرانی

یکشنبه ● ۲۵ مهر ۱۳۹۵ ● شماره هفتاد و پنج

A T I V E H N O

بر اینکه رقم‌های میلیون و یا میلیارد دلاری به صورت اسکناس در نظام بین‌المللی جابه‌جا نمی‌شوند توضیح می‌دهد: «اگر آن بانک خارجی امکان نقل و انتقال ارز را به ما ندهد، ارز تک‌نرخ‌ی نمی‌توانیم داشته باشیم.» او اضافه می‌کند: «اگر اروپا و آمریکا برجام را به‌درستی اجرا کنند، می‌توانیم ارز را تک‌نرخ‌ی کنیم.» این کارشناس بانکی با اشاره به وضعیت موجود بعید می‌داند که بتوان ارز را تک‌نرخ‌ی کرد. وی اضافه می‌کند: «دولت‌رانی که برای تک‌نرخ‌ی کردن ارز تا پایان امسال برنامه‌ریزی کرده بودند، احتمالا روی اجرای برجام حساب باز می‌کردند، اما واقعا تا این لحظه برجام به‌درستی در نظام بانکی اجرا نشده است.» او با اشاره به قانون FATF می‌گوید: «اتصال به سامانه FATF از جمله اقداماتی است که دولت باید حتما آن را انجام دهد. بدون FATF نمی‌توانیم ارز تک‌نرخ‌ی داشته باشیم.» حاتمی یزد در پاسخ به این سوال که چرا بدون اتصال به FATF توانستیم در سال ۱۳۸۱ ارز را تک‌نرخ‌ی کنیم توضیح می‌دهد: «در سال ۸۰ که ارز تک‌نرخ‌ی شد، FATF تازه بنیان گذاشته شده بود و آن زمان کشورهای معدودی به FATF پیوسته بودند.» او با تأکید بر اینکه طی این سال‌ها نظام بانکداری جهانی تغییر کرده و مقررات جدیدی وضع شده است عنوان می‌کند: «اگر بخواهیم با دنیا ارتباط داشته باشیم، باید FATF را اجرا کنیم.» مدیر عامل اسبق بانک صادرات اضافه می‌کند: راه دیگر این است که اقتصادی داشته باشیم که هیچ ارتباطی با خارج از کشور نداشته باشد و این برای ما ممکن نیست. وقتی ۲۰ درصد درآمد ما صادرات است و ۲۰ درصد هم واردات داریم، بنابراین تقریبا نیمی از اقتصاد ما به خارج از کشور وابسته است. پس باید به وسیله بانک‌ها با دنیا ارتباط داشته باشیم.

حاتمی یزد با تأکید بر اینکه برای تک‌نرخ‌ی شدن ارز، بانک مرکزی باید موجودی انبار ارزی داشته باشد تا اگر ارز در بازار گران شد، بتوان از انبار ارز به بازار تزریق کرد، عنوان می‌کند: «باید چند میلیارد دلار را به این موضوع اختصاص داد. دولت این مبلغ را در کشورهای دیگر مانند هند، چین، کره جنوبی و مقداری هم در ژاپن دارد. بنابراین باید مبادلات بانکی تسهیل شود تا بتوانیم به این پول‌ها دسترسی پیدا کنیم.»

■ ارز تک‌نرخ‌ی تولید را تکان می‌دهد

یکی از مهم‌ترین نتایج ارز تک‌نرخ‌ی به حرکت افتادن تولید ملی است. ممکن است در نگاه نخست ارتباط این دو به‌وضوح مشخص نباشد. اما باید گفت وقتی ارز تک‌نرخ‌ی می‌شود، به‌احتمال فراوان قیمت دولتی به قیمت آزاد آن نزدیک می‌شود. علاوه بر این احتمال افزایش تقاضای ارز در بازار کم نیست. در این صورت خودبه‌خود قیمت ارز بالا می‌رود. همواره با افزایش قیمت ارز، پول ملی ما یعنی ریال افت می‌کند. به این ترتیب قیمت تمام‌شده کالا‌های خارجی افزایش می‌یابد و هزینه واردات بیشتر می‌شود.

بنابراین دیگر واردات صرفه اقتصادی نخواهد داشت. این می‌شود که اقتصاد کشور به سمت تولید و در نتیجه صادرات می‌رود. این اتفاقی است که حاتمی یزد، کارشناس ارشد بانکی، هم آن را قبول دارد و توضیح می‌دهد: «بازر آزاد می‌توان بعضی از کالاها را که صرف می‌کند وارد کرد. اما در مقابل بعضی دیگر را که صرفه اقتصادی ندارند باید تولید کرد.»

■ حرکت از واردات به سمت تولید

دولت یازدهم و همه مسئولان عزم خود را برای رونق‌بخشی به اقتصاد کشور جزم کرده‌اند. تک‌نرخ‌ی شدن ارز یکی از راه‌های شکستن قفل رکود است. جایگزینی صادرات به جای واردات می‌تواند یکی از مهم‌ترین موفقیت‌های دولت یازدهم باشد. شاید انگیزه خروج از رکود بتواند دوباره ما را به سال‌های قبل از ۱۳۸۹ و مهم‌تر از آن به سال ۱۳۸۱ بازگرداند که ارز تک‌نرخ‌ی بود.

در سال ۱۳۹۱، این اختلاف به نفع کفه درآمدها سنگینی کرد. اما دوباره در سال ۱۳۹۲، در بر همان پاشنه قبلی چرخید تا اینکه در سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ نه‌تنها این اختلاف به نفع درآمد خانواده‌ها رقم خورد که در سال ۹۴ این اختلاف بیش از مثبت ۵درصد بوده است.

■ کدام سال مخارج ایرانیان بیش از همیشه بوده؟

دوباره مبنای بررسی‌های ساء گزارش مرکز آمار است. بین سال‌های ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۴ روند مخارج ایرانیان نزولی بوده است. از آن سال به بعد، روند صعودی طولانی را طی کرد که تا سال ۱۳۸۶ طول کشید. دوباره روند نزولی دوساله‌ای آغاز شد که با صعودی یک‌ساله باز هم روند نزولی به خود گرفت و تا سال ۱۳۹۲ به طول انجامید. این روند در طول سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ در حال کاهش است. بیشترین مخارج ایرانیان در سال ۱۳۸۶ و کمترین آن‌ها در سال ۱۳۷۴ رقم خورده است.